

FRANCESC SÁEZ I ISERN

L'associació cultural Àgora en el seu Xè. aniversari

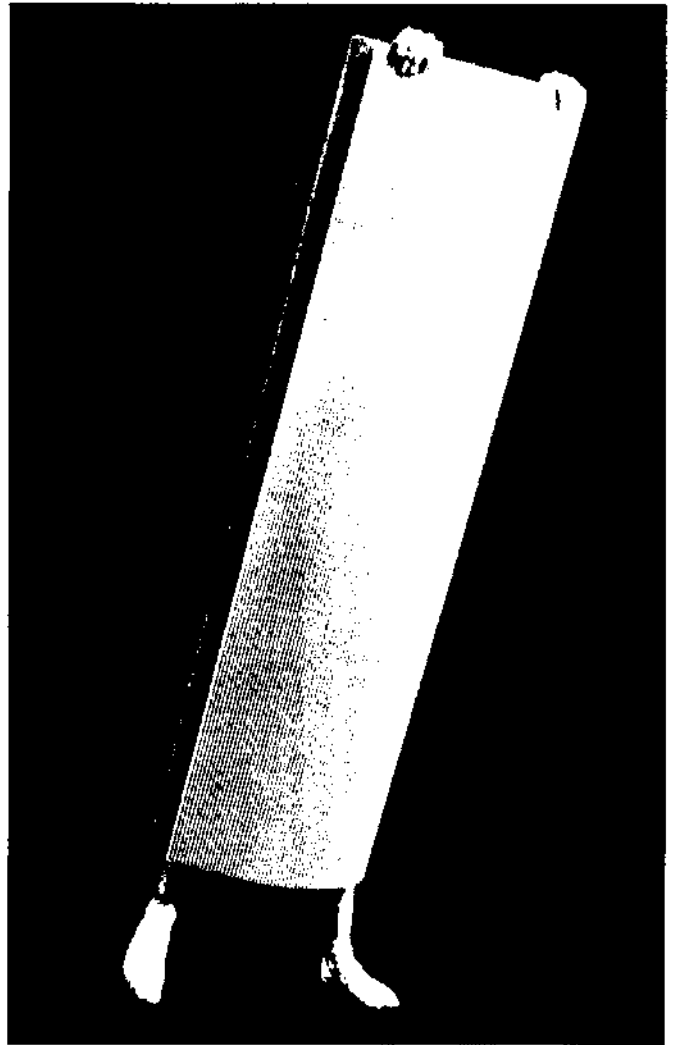

ra fa deu anys sorgia, per iniciativa d'un grup de persones interessades a aprofundir en el coneixement de la cultura, el grup Àgora.

La paraula *àgora* té un origen molt conegut, però que de vegades és important de recordar. Ve del grec *àgora*, d'*ageiren*, que significa ajuntar o reunir. Històricament era el nom que es donava a la plaça pública on el poble grec celebrava les assemblees i on s'administrava justícia i es discutien temes referents als drets del poble.

De tot això, la connotació que més va agradar als primers membres d'Àgora va ser aquesta de «discutien temes referents...» i varen trobar adequat el nom; i així, en la lectura del manifest programàtic que l'actual cap de coordinació d'Àgora, el senyor Rafel Oliver i Ferrer, va fer a la sala de professors del col·legi Sant Gaictà dels pares Teatins, l'ara ja llunyà 24 de febrer de 1986, data que tots els membres d'Àgora considerem la de la fundació real de l'Associació, encara que l'oficial sigui la de l'1 de febrer de 1993, quan es feia efectiva la inscripció dels estatuts de la nostra associació en el Registre Provincial d'Associacions de la Delegació del Govern a Balears, ja s'orientava l'activitat del Grup cap a «l'enriquiment mutu a base de diàleg sense traves ni condicionaments de cap casta; que no tenga adscripció alguna a entitat econòmica, política, religiosa, etc.; ara bé, sempre guardant una línia de conducta, una *ètica*; funcionarà amb plena autonomia i sempre com vulguem els membres del Grup, sense normes rígides però sí amb una *metodologia* que ens doni flexibilitat i operativitat; l'activitat fluirà pels camins i criteris que considerem més convenients i oportuns, actuant amb plena llibertat d'elecció dels temes de les reunions o dels comentaris que en elles es facin».

Més tard, el juny de 1987, en una reunió que va fer el Grup de Feina d'Àgora al Putxet de Formentor, el senyor Rafel Oliver va presentar el que es pot considerar el segon manifest programàtic d'Àgora, on, en una brillant reflexió del paper de l'intel·lectual dins la nostra societat, ens diu contra què es vol alçar l'esperit d'Àgora i, per tant, la seva línia de conducta; i així ens posa en

guàrdia «davant el pseudointel·lectual, signe, per desgràcia, dels temps actuals, pragmàtics i orfes de saviesa; de que sigui més important "contar" que "pensar"; de la sensació de viure anys d'enorme vulgaritat en la majoria de les dimensions existencials i socials; de la fàcil fuga de la realitat, per a no complicar-nos la vida i amb el perill que acabem per refugiar-nos en la vulgaritat de la passiva incertesa i oblidem que la veritat ens es-

pera, confinada en les persones i en les coses que, aglutinades, conformen el misteri de la Història».

Línia conductual que, transcrivint l'esperit d'aquells manifestos, ens posa, als membres d'Àgora, en el camí de «recerca d'un model d'home lliure però arrelat en la realitat, que sense rendir-se i sense renunciar a posar remei a les seves imperfeccions, i amb la poca llibertat que ens deixa el model d'home-màquina que la societat actual ens ofereix, lluitat per ell, l'home, i per ella, la llibertat», incardinats en el nostre present, és a dir, la societat balear; objectiu que queda palès en l'article segon dels nostres estatuts:

«Els fins i objectius de l'Associació són els següents:

»a. Impulsar i promoure l'estudi, investigació i difusió de la cultura de les Illes Balears.

»b. I, a tal efecte, desplegar tot tipus d'activitats relatives a la promoció de la cultura, duent a terme totes les actuacions que sien precises per al compliment dels fins expressats».

Així doncs, després de deu anys de conferències, de debats, de sessions d'estudi entorn de destacats especialistes de les més diverses àrees del coneixement, i d'intentar fer arribar temes de la nostra cultura al gran públic sense fugir del rigor científic, Àgora ho va voler celebrar reunint els membres, els amics, els professors i els col·laboradors d'aquest somni fet realitat, en un acte que va voler ser expressió del nostre més sentit agraïment per a tots ells.

L'acte, que va tenir lloc el divendres dia 23 de febrer de 1996, a l'Aula Magna de l'Escola d'Hoteleria davant una nombrosa concurrència, va ser presidit per l'Honorable Senyora consellera de Governació, representant el president de la nostra comunitat autònoma; pel Magnífic Rector de la UIB; per la Il·lustríssima Senyora regidora de Cultura, representant el batle de Palma, i pel conseller president de la Comissió de Cultura i Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca. A més hi varen assistir altres representacions oficials, com també d'institucions, col·legis professionals i fundacions i una significativa representació de professors de la nostra universitat.

Va començar amb una actuació de l'Orquestra Simfònica de les Balears Ciutat de Palma sota la direcció del mestre Carles Ponsetí i Verdaguer, que va interpretar el programa següent: *Una nit a la muntanya pelada*, de Modest Mussorgski; *Vals trist*, de Jean Sibelius; i *Pavana per a una infanta difunta* i *Bolero*, de Maurice Ravel, i de plus un fragment de la banda sonora de la pel·lícula ETE. A continuació va dirigir unes paraules de salutació i benvinguda el senyor Rafel Oliver i Ferrer, cap de coordinació d'Àgora, on glossava la significació de l'acte i donava les més sentides gràcies per les valuoses col·laboracions rebudes al llarg d'aquests anys. Pos-

teriorment es va fer el lliurament de títols de Membre d'Honor i Col·laborador Distingit de l'Associació i es tancà l'acte amb parlaments del doctor Antoni Aguiló i Lluna, catedràtic de la UIB i director de l'Escola d'Hoteleria; del Pare Antoni Vallespir i Llompart, prior del monestir de La Real; del doctor Damià Pons i Pons, conseller president de la Comissió de Cultura i Patrimoni Històric del CIM; i del doctor Gabriel Janer i Manila, escriptor i catedràtic de la UIB.

També i durant l'acte, el secretari d'Àgora, el doctor Francesc Sáez i Isern, va fer la presentació d'un llibre, editat amb motiu del desè aniversari, i amb el qual Àgora ha volgut que, quan les paraules, els parlaments i els actes d'aquesta celebració hagin assolit la categoria de record, de qualche manera quedi constància del bagatge d'il·lusions i somnis fets ja realitat al llarg d'aquests deu anys.

Aquest llibre, com tantes coses a la vida, volia ser una cosa i va acabar sent-ne una altra; és a dir, en principi, allò que Àgora volia era treure a llum un petit opuscle que resumís aquests deu anys d'activitats, però, i novament gràcies a la generositat i bonhomia del professorat i els conferenciants que en tot moment han donat suport a la nostra tasca, ha acabat sent molt més, perquè ha resultat ser una verdadera declaració de principis, encara que, i és el millor, no feta pels membres d'Àgora, sinó pels mateixos conferenciants, una representació dels quals ens diu *qui som, què hem fet, què pensam i què hem de fer*, i tot això amb una estimació i una fermesa tal, que ens fa pensar que ells també se senten membres d'aquesta Àgora, la qual cosa ens ha omplert de goig i agraïment.

Així, el que havia de ser tot el llibre, ara només n'és el tercer capítol, l'anomenat «Origen i vida d'Àgora», que és, creiem, la demostració que amb la nostra feina, hem complert amb la forma i l'esperit dels nostres estatuts, que tenen com a objectiu fonamental la tasca d'«impulsar i promoure l'estudi, investigació i difusió de la cultura de les Illes Balears».

La resta del llibre, la part més important, és, com s'ha dit abans, cosa dels conferenciants; els quals fan de l'Associació una tal radiografia que, si d'una banda ens afaflaga, de l'altra ens posen en un seriós compromís de responsabilitat amb la continuïtat de la tasca iniciada.

Àgora, nom d'arrels gregues, tal com ens mostra el senyor Antoni Mut en l'article «Com eren les àgores?», i que, com hem dit abans, va néixer sota els teulats del col·legi de Sant Gaietà dels pares Teatins, té uns forts lligams amb un dels indrets més carismàtics de la història de la nostra cultura, el monestir de la Real. Per això, un dibuix del membre del Grup de Feina, senyor Gaspar Sabater, i l'article del pare Antoni Vallespir, prior del monestir, ens acosten a aquesta realitat i així entenem les seves paraules:

«Que l'avinentesa de dur a terme les vostres activitats culturals en aquest lloc escollit pel beat, ens entusiasmi en els propòsits i finalitat de l'Associació que tants de bons resultats ha donat en els 10 anys de meritòria existència».

Existència, d'altra banda, basada en una filosofia, tal com ens diu el doctor Jordi Llompart en el seu article «Agora i la filosofia del seu naixement»:

«Pens que, als seus orígens, Àgora pretenia, en darrer terme, sotmetre a reflexió l'experiència humana, però l'experiència entesa en tota la seva extensió».

«S'ha dit que filosofar és una passió de l'home, una passió que compromet a tot l'home».

«Pens que d'aquesta manera va "fer" filosofia el grup Àgora i aquesta fou també la "seva filosofia" des del seu començament».

Existència, filosofia i tarannà que aquests conferencians i amics han fet palesos.

Així s'obri el llibre amb les paraules del senyor Bartomeu Rotger:

«Agora no vol ser un grup de pressió, ni està adscrit a cap grup polític, religiós o financer. La base de la seva labor és el tractament ampli i rigorós dels seminaris, estudis, debats i conferències, amb la col·laboració d'estudiosos, tècnics, polítics, humanistes i investigadors».

I seguint aquesta línia, el doctor Damià Pons precisa i delimita més quan diu:

«La gent del grup Àgora són, em sembla a mi, una mostra magnífica d'aquest moviment, encara no majoritari, és ver, d'autodescobriment i d'autovaloració de les coses pròpies que s'ha anat formant a la Mallorca de les dues darreres dècades».

«Àgora és una plataforma que ha contribuït a sembrar la llavor de la mallorquinitat».

Mallorquinitat, pot dir Àgora, feta present ja des dels primers batecs del nostre cor col·lectiu i que ens mostra la doctora Maria Barceló quan, en el seu article «Contribució del grup Àgora a la coneixença de la història del regne de Mallorca», escriu:

«Mai sobren esforços per tornar sobre els fets i els protagonistes per populars i mítics que siguin. Els noms sonen, però així i tot convé parlar-ne de bell nou. Vet ací idó l'interès per a què el grup Àgora insisteixi en aquesta línia de divulgació de la nostra Història».

També mallorquinitat feta pedagogia en la seva tasca formadora i informadora, com destaca el doctor Antoni Colom en l'article «D'Àgora i educació»:

«I avui a Mallorca, Àgora, la nostra Àgora, es presenta també com un espai obert, lliure, dinàmic i molt viu a on la

informació que es desprèn dels seus actes culturals va també encaminada a la formació de tot un poble. Cultura pròpia, mallorquinitat, formen part de l'essència d'Àgora».

Mallorquinitat feta diàleg com ens mostra el doctor Jordi Gayà en «Agora i el lul·lisme»:

«I apres la primera lliçó —la força de la pluralitat— desperten les altres conviccions: l'apreci de la pròpia herència, el respecte de l'altre, la col·laboració pel futur».

«Aquesta tradició lul·liana ha conformat els propòsits del grup Àgora i és penyora del seu treball futur».

Mallorquinitat feta preocupació, preocupació pels nostres joves; camí pel qual ens vol i ens anima a caminar el senyor Bartomeu Català:

«Per això convid Àgora que, superant l'excessiu cosmopolitisme impersonal grec i el també excessiu individualisme i subjectivisme dels nostres darrers segles, treballi per aportar el seu gra d'arena en aquesta tasca de fer síntesi entre fermesa i tendresa, exigència i flexibilitat, com individus i com grup, i al mateix temps de fer patent uns valors que puguem engrescar a tants de joves desitjosos de plenitud».

Mallorquinitat feta poesia, en l'homenatge que Àgora va retre a l'entranyable figura de Josep Maria

Llompart i que ens recorda el doctor Gabriel Janer Manilla en l'article «El grup Àgora i la poesia»:

«Vaig parlar-hi del poeta: el gran poeta que fou Llompart... de la veu del poeta. De com era càlida, i rebel, i protectora alhora... de la seva insubornable lluita per la llibertat... Del seu exemple... D'una amistat...»

«D'aquesta manera, un grup de persones de bona voluntat retia homenatge al poeta que havia contribuït admirablement a "salvar-nos els mots"; el significat profund dels mots».

I per això mallorquinitat feta expressió i compromís amb el més bell català que es pugui parlar, el mallorquí; perquè Àgora creu, com diu el doctor Joan Mas en l'article «Àgora i la llengua catalana», que:

«la millor contribució que tots ens hauríem de proposar és la d'usar la llengua sense complexos, en qualsevol situació, privada o pública».

Així doncs, Àgora és, ho diuen els altres i ho sentim nosaltres, passió per saber, tractament rigorós dels temes, vocació de diàleg i de mallorquinitat; però també records del mestratge del pare Antoni Oliver, com diu el senyor Santiago Oliver; germanor en paraules del senyor Ramon Rabassa; utopia feta realitat, com afirma el senyor Francesc Sansó; lluminosa «elit», en una sobrevalorada comparació amb l'activitat de l'Arxiduc, del doctor Josep Maria Sevilla; o, com també diu el doctor Teodor Suau, un àmbit «des d'on sia possible posar al bell mig de la nostra cultura els valors que s'arreceren en el nom amable de l'Humanisme».

Per tant, i resumint aquesta tasca, amb paraules del senyor Francesc Ricra:

«Àgora, cerca l'enriquiment de la persona, i a la vegada crea un patrimoni col·lectiu, assembleari. Àgora, respon a la inquietud individual de formar-se, però, també, la de participar comunitàriament a través del coneixement i la reflexió, i vol fugir de l'anomenat home-màquina, pretenint retornar al mite del Renaixement, on la llum allunya les tenebres i es descobreix una nova forma de mirar les coses».

I per acabar, unes paraules sobre Àgora que miren al passat, però també al futur, amb les quals conclou també el seu article el doctor Joan Miralles:

«Som de parer que tots ens hem de felicitar per la bona marxa de l'entitat, i com a ciutadans d'aquesta terra pens que hem d'agrair a entitats com Àgora que adesiara ens recordin que també és bo sortir del propi redós per tal de veure la realitat des d'un lloc més elevat. La realitat és sempre la que és, però el punt de vista sens dubte canvia si de tant en tant ens acostumam a contemplar també l'altra cara de la lluna».

